

Плакат мастака Я. Змітровіча, выпушчаны Дзяржаўным выдавецтвам БССР да дзён польскай культуры ў Беларусі.

Навекі разам!

Сёння ў нашай рэспубліцы пачынаюцца дні польскай культуры. Да нас у гэты прыходзіць вялікая група пасланцоў братняга нам народа — дзеці культуры, артысты тэатраў, шматлікі Пазнанскі хор хлопчыкаў і мужчын. Як дарэчы гэтых, сустрэць беларуская земля сваіх сяброў з-за Буга. Калі ласка, проша! — гаворым мы ім, гаспаіна расчыняючы дзверы ва ўсе куткі рэспублікі.

Дружба наша з польскім народам мае нямаюць добрых традыцый. Яна засноўвалася і развівалася лепшымі, перадавымі сынамі абодвух народаў. Перамагаючы разнастайныя перашкоды ў часе панавання эксплуатацыйскіх класаў і іх чалавечанавісціцкіх ідэй, яна прайшла праз многія выпрабаванні, умацавалася і перабыла шырокаму прастрату і размах. Вузы гэтай дружбы маюцца на поўі Гурнавальскай бітвы, у часе змагання супраць татар-мангольскага нашествия, у барацьбе з самадзяржаўем і санашчым, на барыкадах рэвалюцыі і ў часы апошняй вайны супраць гітлераў. Мы ведаем, якія шчырыя пачуцці і заміланне меў да Беларусі, да яе фальклору і мовы вялікі польскі паэт Адам Міцкевіч — ураджэнец Навагрудчыны. Мы ганарымся, што плячом к плячу з польскімі рэвалюцыянерамі-дэмакратамі Сцігумам Серакоўскім і Валерыем Урублевічам змагаліся за ішчэ народнае наш выдатны нацыянальны герой Кастусь Каліноўскі. Як самае светлае і высокароднае ва ўзаемадоснах двух братніх народаў, адзначаем мы сёння моцныя сувязі вялох польскіх пісьменнікаў Лядвіка Кандратовіча, Эліма Ажэшкі, кампазітара Станіслава Манюшкі (дарэчы, усе яны нарадзіліся ў Беларусі) з беларускімі пісьменнікамі Віцентам Дуніным-Марцінкевічам і Францішкам Багушэвічам. Нам вядома і тое, як многа сіла адала ўмацаванню добрых сувязей з братнім народам нашы песняры Янка Купала і Якуб Колас. Як у мінулым, так і ў сённяшнім, многа, вельмі многа прыкладаў братэрства двух культур, двух народаў.

Новы змест і новыя формы набылі нашы ўзаемадосныя, калі ў пасляваенны час Польшча расквітала са сваім капіталістычным мінулым і ўвайшла на шлях сацыялізма. Гэды пасляваеннага жыцця — гэды вялікіх ператварэнняў на польскай землі. За кароткі час працоўны люд Польшчы пры дапамозе братніх народаў Савецкага Саюза дамогся добрых вынікаў ва ўсіх галінах эканомікі і культуры. З адставай аграрнай краіны, залежнай ад буйных дзяржаў Захаду, Польшча ператварылася ў краіну з добра развітай індустрыяй. Яна абганяла ў сваім развіцці шэраг еўрапейскіх капіталістычных краін і па намерах прамысловай вытворчасці займае ў сучасным моманце месца ў Еўропе. Гэта прыкметна перамога, дасягнутая ва ўмовах пасляваеннага цяжкасцей і барацьбы з варажымі элементамі ўнутры краіны. Гэтая перамога наглядна сведчыць аб тым, на якія подзвігі здольны народ, разнароўны ад пугаў капіталістычнага ладу, поўны рашучасці будаваць сацыялізм.

З Польскай Народнай Рэспублікай, як і з другімі краінамі Народнай дэмакратыі, нас звязваюць сёння моцныя вузы сапраўднай, сацыялістычнай дружбы. З'яўляюцца ў адным лагерах прынцыпамі братняй узаемадапамогі і пралетарскага інтэрнацыяналізма, павагай суверэннасці і незалежнасці кожнай краіны, нашы народы паспяхова будуць новае жыццё, з'яўляюцца наравнейшымі абаронцамі справы міру і прагрэсу ва ўсім свеце.

У Беларусі бадай не бывае цяпер такога дня, каб што-небудзь ды не сведчыла аб дружбе, аб сувязях з польскім народам. Устаноўлены вытворчыя ўзаемадосныя паміж рабочымі многіх заводаў, фабрык і будоўляў двух рэспублік. Працоўнікі вёскі, вучоныя, студэнты, спартсмен-

ны, работнікі культуры — частыя госці аднаў аднаго. Яны дзеляцца вопытам, аказваюць узаемадапамогу, дамаўляюцца аб памшчэнні і ўмацаванні сваіх сувязей.

Усё, што звязана з польскай культурай, а з яе выдатнымі дзеячамі, у нас беражліва захоўваецца і паважаецца. Працоўныя Беларусі праяўляюць вялікую цікавасць да лепшых дасягненняў сучаснай культуры братняга народа. У нас з задавальненнем глядзюць польскія кінафільмы і творы драматургіі, слухаюць і спяваюць лепшыя польскія песні. Як свята, успрымаем мы кожны прыезд да нас польскіх мастацкіх калектываў, асобных выканаўцаў і спявачкаў мастацтва. Падоўгу не заляваюцца ў нас на паліцах кніжных магазінаў творы польскіх пісьменнікаў. Наш чытач мае магчымасць чытаць іх як у арыгінале, так і ў перакладах. Дарэчы, аб перакладах. Гэтая работа ў нас набыла павольна, сістэматычны характар. Дзякуючы руплівасці многіх нашых пісьменнікаў, а таксама выдавецкіх работнікаў у нас у апошнія гады выдалены шэраг твораў польскіх пісьменнікаў: аднатомнік А. Міцкевіча, зборнік «Сучасная польская паэзія», кнігі Г. Сянкевіча, М. Бананіцкай, Я. Бранеўскай, аборнік вершаў для дзяцей Ю. Тувіма, раманы В. Трапачынскага-Агарака «Дзясныя долы», К. Брандуса «Грамадзяне» і многія іншыя.

Нам вядома — і гэта прыемна ўсведамляць, — што ў Польшчы працягваюцца ўсё большае і большае цікавасць да жыцця і працы беларускага народа. Усё надорае, што было ў мінулым, адходзіць у набыт. На шляху развіцця сімпатый і братэрскіх пачуццяў польскага народа да беларусаў усё менш і менш трапляецца зласпівуў людзей, якія хацелі б павярнуць развіццё гісторыі назад. Польскія працоўныя робяць цяпер вельмі многае, каб іх дружбу з беларускім народам, як і з рускім, украінскім і іншымі народамі Савецкай краіны, зрабілася па-сапраўднаму моцнай і светлай. У Польшчы праводзіцца шмат мерапрыемстваў па азнаямленню насельніцтва з жыццём працоўных нашай рэспублікі. Чытаюцца лекцыі, наладжваюцца разнастайныя выставы, дэманструюцца беларускія кінафільмы, скарыстоўваюцца лепшыя дасягненні нашых вучоных і вопыт перадавой вытворчасці, друк часта змяшчае матэрыялы на беларускія тэмы. Шмат што зрабала польскімі пісьменнікамі ў галіне перакладаў беларускіх твораў. Імі выданыя кнігі Я. Купала, Я. Коласа, К. Крапівы, М. Лынькова, М. Танка, Я. Брыля, Т. Хадкевіча, І. Шамякіна і іншых пісьменнікаў. Цікавасць і ўвага польскага народа да культуры Беларусі і яе жыцця расце з дня ў дзень, і гэта не можа нас не радаваць.

Калі трох год таму назад у Польшчы праводзіліся дні беларускай культуры, у якіх прымаўла ўдзел вялікая дэлегацыя з Мінска. У польскіх гаспадароў і слухачоў засталася добрае ўражанне ад выступленняў пасланцоў беларускага народа. Сёння мы сардэчна вітаем на сваёй землі сяброў з-за Буга, якія прыходзіць прыняць удзел у правядзенні дзён польскай культуры ў Беларусі.

У гарадах і вёсках нашай рэспублікі ў дні польскай культуры будзе праведзена шмат цікавых і разнастайных мерапрыемстваў. Абудуцца святочныя вечары, будуць прачытаны лекцыі і даклады, працоўныя наглядзюць на экранх польскія фільмы, паслухаюць канцэрты з творами польскай музычнай культуры. Сустрэчы з пасланцамі польскага народа з'явіцца радаснымі і хвалючымі падзеямі.

Працоўныя краін лагера сацыялізма паспяхова будуць сваё новае жыццё, нястанна маючы мір на зямлі. Зарука іх сённяшніх і заўтрашніх поспехаў — цесная і шчырая дружба Няхай жа гэтая дружба з дня ў дзень развіваецца і набыраецца моц, няхай заўсёды плёна красуе паміж народамі-братамі!

Сустрэчы пасланцоў братняга народа

12 чэрвеня, Брэсцкі вакзал. Дзесяці працоўных абласнога горада — Брэсцкіх дзецей прыйшлі сустракаць пасланцоў братняга польскага народа — Пазнанскі хор мужчын і хлопчыкаў, які накіроўваўся ў Мінск для ўдзелу ў днях польскай культуры на Беларусі. Грыміць аркестр, гукаць ападыменты. Загудзюць гарадскога адрсела культуры тав. Гальмукоў звартаецца да гасцей з гарачымі словамі прывітання. У адказ выступіў, цёпла сустрачы прысутнымі, мастацкі кіраўнік і дырэктар хору прафесар Пазнанскай кансерваторыі Стэфан Ступігінш. Пасля яго прамова спевакі выканалі адзін з вядучых нумароў свайго рэпертуару — прывітальны «Крававік».

Пасля цёплай сустрэчы ўсе ўдзельнікі Пазнанскага хору пайшлі знаёміцца з беларускімі горадамі. Вяломы калектыву пазнанскага састакоў, які прыме актыўны ўдзел у днях польскай культуры ў нашай рэспубліцы, апрача таго даць канцэрты ў Рысе, Ленінградзе і Маскве. Цікавы склад харыстаў: у ім налічваецца 57 хлопчыкаў да 14-гадовага ўзросту. Права ўдзельнічаць у хоры мае кожны здольны вучань Пазнанскай школы, які вучыцца добра.

Хор С. Ступігінша прагне пры Пазнанскай філармоніі. Яе дырэктар Здзіслаў Сцівінскі таксама едзе са сваім калектывам. Пасля адпачынку вечары польскія сябры рушылі ў далейшы шлях да беларускай сталіцы.

Наш. кар.

Брест.

Пазнанскі хор у Мінску

13 чэрвеня прадстаўнікі грамадскай Мінска, артысты Беларускай філармоніі і тэатраў, журналісты сустрэлі ўдзельнікаў дзён польскай культуры ў Беларусі — Пазнанскі хор хлопчыкаў і мужчын.

Над цэнтральным узгоднам Мінскага вакзала лозунг: «Працоўныя Беларусі горада вітаюць сяброў з Польскай Народнай Рэспублікі». Поезд Берлін—Масква «Плун паходзіць да перона. З вагонаў выходзяць польскія сябры. Сустрэчаюцца абмяняюцца з імі моцнымі папоскамі рук, артысты драматычнага тэатра імя Янкі Купала падносяць гасцям букеты чырвоных макаў.

У вестыбулі вакзала адбыўся мітынг. Са словамі прывітання да польскіх харыстаў звярнуўся намеснік міністра культуры Беларускай ССР Янка Шавахоўскі.

— Дарэчы сябры, дарэчы гасці! — гаворыць ён. — А і Міністэрства культуры Беларускай ССР і прысутніваючых тут прадстаўнікоў беларускай музычнай і тэатральнай грамадскай дэлегцыі сардэчна павітваюць вас з прыбыццём у сталіцу нашай рэспублікі — Мінск. Мы ўвешны, што дні польскай культуры на беларускіх зямлі будуць для вас і для нас радаснымі і плённымі, што яны прайдуць у атмасферы братняй саруджанасці і шчырай дружбы. Няхай жыць непаўторнае дружба паміж нашымі народам!

Потым выступіў мастацкі кіраўнік Пазнанскага хору Стэфан Ступігінш. Ён пазнаваў прыезжучых за гарачы і цёплы прыём і заявіў, што дні польскай культуры ў Беларусі паслухаць далейшым умацаванню дружбы паміж народамі Польшчы і Савецкага Саюза.

Па вестыбулі разнасіцца жыццерадаснае і багатае песня. Пазнанскі хор хлопчыкаў і мужчын, выканаў «Крававік» Станіслава Манюшкі.

У гэты ж дзень у Мінск прыбыла другая група ўдзельнікаў дзён польскай культуры ў Беларусі.

Праграма дзён польскай культуры багатая і разнастайная. Сёння ў тэатральнай зале акрутовага Дома афіцраў — урачыстае адкрыццё дзён польскай культуры і канцэрт з удзелам артыстаў Беларусі і Польшчы.

Абудуцца таксама некалькі канцэртаў польскай музыкі з удзелам гасцей і сімфанічных канцэрты польскай музыкі ў выкананні аркестра Беларускай дзяржаўнай філармоніі. 20 чэрвеня ў тэатры імя Янкі Купала абудуцца вечар, прысвечаны польска-савецкай дружбе. Купалаўцы пакажуць гасцям спектакль польскага драматурга Фрэдро «Дамы і гузары».

Польскія сябры павітваюць на мінскіх мерапрыемствах, пазнаёміцца з жыццём працоўных стаіны Савецкай Беларусі, наведаюць Дом-музей і з'едуць РСДРП у Мінску і музей геніяльнага польскага паэта Адама Міцкевіча ў Навагрудку, прымуць удзел у вечарах савецка-польскай дружбы, сустрэнуцца з рабочымі, служачымі, навушчыкамі, работнікамі культуры.

У дні польскай культуры Беларускае дзяржаўнае акадэмічнае харавая шпела паз кіраўніцтвам народнага артыста ССР П. Шырма выступіць у Польскай Народнай Рэспубліцы, дзе назабміць працоўных братняй Польшчы са сваімі творчымі дасягненнямі. Апроч таго, абудуцца абмяненныя канцэрты лепшых калектываў мастацкай самадзейнасці Гродзенскай і Брэсцкай абласцей з самадзейнымі артыстамі пагранічных раёнаў Народнай Польшчы.

(БЕТА).

Выступленні чытальніка

Беларускі майстар мастацкага чытання А. Слесарніка ўжо другі раз прыязджае на Украіну і актыўна прапагандуе з ёсць лепшым творы беларускіх пісьменнікаў. Украінскія слухачы добра разумеюць блізкаму ім братнюю беларускую мову.

Бюро прапаганды літаратуры Саюза пісьменнікаў Украіны і Украінскай дзяржаўнай філармоніі плянуюць яго чытанні ў Кіеве і рэспубліцы. Выступленні А. Слесарніка адбыліся ў калгасе імя Г. Шаўска Чарнігаўскай вобласці, у Любечы, Дарнінкім Доме культуры г. Кіева і інш.

У праграме чытальніка — урыўкі з пэмы «Новая зямля» і «Рыбакіа хата» Я. Коласа, вершы «Роднае слова», «Я не плачу» Я. Купала, вершы М. Танка, М. Лынькова, П. Панчанкі, ападыяны І. Шамякіна, М. Ракітніка, Р. Сабалеўкі і іншых беларускіх пісьменнікаў.

А. СТРІЖЭЎСКІ.

г. Кіеў.

ПРАЛЕТАРЫІ УСІХ КРАІН, ЯДНАІЦЕСЯ!

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАЎ БССР

№ 48 (1270)

Субота, 14 чэрвеня 1958 года

Цана 40 кап.

За народнасць музычнай творчасці!

Клопаты аб лёсе музыкі

Цяжка пераацаніць значэнне, якое мае музыка ў жыцці чалавека, у фармаванні яго ідэйных і эстэтычных поглядаў. Музычнае мастацтва адродна з выключнай сілай выказаць светлы гуманістычны пачатак у жыцці людзей, паказаць веліч іх духу, быць блізім і зразумелым шпрым колам слухачоў, адлюстроўваючы самыя тонкія душоўныя нямасы і пачуцці.

Але, нягледзячы на такую вялікую выхаваўчую сілу музыкі, ніколі і нідзе не былі з такой глыбінёй і яснасцю сфармуляваныя прагрэсіўныя грамадскія задачы, ніколі і нідзе пільнаму музычнаму творчасці не выклікалі такую ўсенародную зацікаўленасць, як у нашай Савецкай краіне. І гэта зусім зразумела, бо Камуністычная партыя, з першых дзён узнікнення Савецкай дзяржавы ажурвала музыку выключнымі клопатамі і ўвагай. Літаральна праз некалькі месяцаў пасля перамогі Вялікага Кастрычніка — 12 ліпеня 1918 года, нягледзячы на абстаноўку вайны і эканамічнага разабурэння, У. І. Ленін падпісаў дэкрэт аб музыцы, дзе ўводзіць упершыню ў гісторыі чалавечтва паняцце «дзяржаўнае музычнае будаўніцтва». Тым самым было падкрэслена, што ўпершыню ў гісторыі чалавечтва дзяржава ўзяла на сябе клопаты аб лёсе музыкі, адказнасць за стан і далейшае развіццё музычнай культуры свайго народа.

Творчая дзейнасць кампазітара, яго інтарэсы неадрыўна ад жыцця народа. Вось чаму ўжо ў першым ленынскім дэкрэце аб музыцы ставілася пытанне аб тым, што яна павінна быць народнай, дэмакратычнай, адлюстроўваць перадавыя погляды грамадства, узнімаць культуру мас. У гэтым патрабаванні-праграме ства-

рэння музыкі былі вызначаны з выключнай выразнасцю, глыбінёй і перспектываю ўсё правы і абавязкі кампазітара, яго творчасці.

Калі ўважліва зноў перагледзець партыйныя дакументы на пытанніх музыкі, дык нідзе ў іх не парухаліся вялікія ленынскія прынцыпы стварэння музычнага мастацтва. Заўсёды Камуністычная партыя і яе Цэнтральны Камітэт прынцыпова, ясна і зразумела заклікалі шматлікія нацыянальны атрады нашых кампазітараў ствараць узоры высокадэяйнага народнага рэалістычнага мастацтва, пісаць такую музыку, якая б праўдзіва адлюстроўвала ўсе багачыне нашага жыцця. Такую музыку не толькі ўпрыгожвае наш быт, але і кіліца наперад.

Пастанова ЦК КПСС ад 28 мая 1958 года і рэдакцыйны артыкул газеты «Правада» — «Шлях савецкай музыкі — шлях народнасці і рэалізма» — яшчэ адно праяўленне выключных клопатаў Камуністычнай партыі аб развіцці музычнага мастацтва, праўдзівае высокае дасягненне да нашых кампазітараў. Партыя зноў накіроўвае стваральніку музыкі на шлях сапраўднага мастацтва для народа.

Няма ніякіх сумненняў у тым, што новы партыйны дакумент на пытанніх музыкі адгярпае вялікую ролю ў далейшым уздыме савецкага музычнага мастацтва. У дні падрыхтоўкі дзеячоў Беларускай музыкі да нацыянальнага свята, 40-годдзя БССР, клопаты партыі дапамогуць яшчэ больш прыкласці намаганні, каб набыць творы, вартыя свайго народа.

І. НІСНЕВІЧ,
музыказнаўца.

РАДАСНА ПРАЦАВАЦЬ

Як радасна і лёгка працаваць кампазітару, калі ён адчувае сябе раўнапраўным членам вялікага калектыву савецкіх грамадзян, калі ён заўсёды адчувае ўвагу і падтрымку з боку Камуністычнай партыі і свайго народнага ўрада!

Пастанова ЦК КПСС «Аб выпраўленні памылак у адрозні опер «Вялікая дружба», «Багдан Хмяльніцкі» і «Ад усяго сэрца» — гэта яшчэ адно новае, яркае праяўленне вялікіх клопатаў нашай партыі аб росквіце савецкай музыкі. Ролю гэтага гістарычнага партыйнага дакумента ў справе далейшага развіцця сацыялістычнай музычнай культуры нельга пераацаніць.

Няма ніякага сумнення, што бліжэйшае будучае прынесе нам цэлы рад новых музычных твораў, усаўляючых выдатныя вобразы сучаснасці, адметныя мелодыі ў пошуках. Гэтыя творы яшчэ больш чым раней дапамогуць нашаму народу ў будаўніцтве камуністычнага грамадства.

І якая незайздорная роля буржуазных кампазітараў! Яны павінны выконваць сацыяльныя задачы класа, якім самі ж эксплуатуюцца, або, адарваны ад жыцця, займаюцца жангліраваннем гукамі, што называецца «новым мастацтвам», хоць яно не мае нічога агульнага з сапраўднай музыкой і з сапраўдным наватарствам.

Музыка ж савецкіх кампазітараў, у тым ліку і беларускіх, заўсёды адпавядала задачам нашай сацыялістычнай рэалізацыі, заўсёды ішла і будзе надалей ісці ў нагу з жыццём шырокіх народных мас.

М. АЛАДАУ,
народны артыст БССР, кампазітар.

Горача адабраем

Увесь калектыв Беларускай дзяржаўнай астрады горача адабрае новы гістарычны дакумент — пастанова ЦК КПСС ад 28 мая 1958 года, якая глыбока і прынцыпова растлумачвае прычыны памылак пры адценні ў мінулым асобных савецкіх опер. У гэтай пастанове, як і ў рэдакцыйным артыкуле «Правада», дадзена накіроўваючая лінія развіцця савецкага музычнага ма-

стацтва сфармулявана праграма далейшага паглыблення сувязі музыкі з жыццём народа.

Гэта яшчэ больш узнімае аўтарытэт і творчую актыўнасць савецкіх кампазітараў, у іх павялічвае яшчэ больш жаданні і імкненні пісаць пра нашу сучаснасць, пра выдатныя ператварэнні, якія адбыліся ў нашай краіне за гады Савецкай улады. А

калі так, дык у хуткім часе паявіцца новыя, глыбокадэяльныя і высокамастацкія інструментальныя і вакальныя творы. У сваю чаргу мы, як выканаўцы, прыкладзем усе сілы да таго, каб дзвесці гэтыя творы да масавага слухача, зрабіць іх здабыткам усяго народа.

В. МАЛЬКОВА,
мастацкі кіраўнік Беларускага, народная артыстка БССР.

Спектаклі Прыбалтыйскай вясны

Хоць праменні вясновага сонца не вельмі паспяць нас, а сцюдзёны марскі вецер і дождж не даюць спакою, усё ж на сэрцы ў нас вясна... «Вясна і дружба». Гэтыя лірычны і дарэгія словы вымаўляюць тут з асаблівай пашанай і любоўю ўсе ўдзельнікі Прыбалтыйскай вясны. Мы адчуваем іх па прамым спектаклях беларускага тэатра, мы адчуваем іх і на спектаклах нашых сяброў: аэстонцаў і літоўцаў, якія адзін за другім выступаюць на сцэне тэатра «Эстонія».

Асабліва парадаваў нас самы малады ўдзельнік вясны — Кайнаскі музычна-драматычны тэатр, які паказаў драматычную паэму «20 вясна» — Ю. Марціншэвічу. Спектакль гэты — вынік удумлівай творчай працы маладога калектыву з аўтарам. У цэнтры спектакля барацьба за фармальнае новага чалавека, светлагалоўнага новага моладзі, пошуку правільных шляхоў у жыцці. Вось тыя надзвычайныя пытанні, якія ставіць спектакль перад нашымі гледачамі ў вострых канфіліктах, жывых падзеях і вобразах.

Спектакль «20 вясна» напоўнены светлай героікай, рамантыкай маладосці, якая хвалюе, заклікае. Паспеху гэтага спектакля спрыяе ўдумліва і смела трактоўка рэжысёра Г. Ванілічуса, яркае пэдагагічнае афармленне Ф. Навіцкіс і Д. Усайце.

З цікавасцю былі прыняты і спектаклі вясновага тэатра «Угала» Эстонскай ССР. Большасць пастановак гэтай тэатру даводзіцца паказваць у раённых і сельскіх клубках.

Наш тэатр на калёсах — жартуліва называюць яго артысты. Тэатр «Угала» напамінае нам былыя вандроўны тэатр Ул. Галубы. Працаваць у такім тэатры могуць сапраўдны энтузіясты... І ўгалаўцы любяць свой тэатр. Аб гэтым яскрава гаворыць паказаныя спектаклі: «Хадзі і вясель...» па п'есе сучаснага латышскага драматурга Г. Прыеда і «Домік і мора» С. Цвейга. Розныя на сваім жанры і творчым почырку гэтыя спектаклі сведчаць аб глыбокай і ўдумлівай працы рэжысёраў гэтага тэатра на калёсах.

З асаблівай цікавасцю чакаюць усё

ўдзельнікі выступленняў Мастацкага тэатра Латвійскай ССР імя Я. Райніса, які пажажа сучасную п'есу свайго драматурга Г. Прыеда «Дзяўчына Нармунда» аб жыцці савецкай моладзі і трагічную камедыю «Квінтэнья пустыня» А. Упіта ў пастановах выдатнага рэжысёра Эдуарда Сміліса.

Закрые тэатральную вясну Талінскі Акадэмічны тэатр драмы імя В. Кіргіска. Гаспадары пакажуць сучасную п'есу Э. Раяна «Блудны сын» і інсцэніроўку «Варгма» па раманы класіка эстонскай літаратуры А. Тамсара («Праўта і права»).

З вялікім поспехам пакажуць 9 чэрвеня свой першы спектакль «Далі неаглядны» М. Вірты Руска драматычны тэатр БССР імя М. Горькага. Першы спектакль быў цёпла сустрэты талінцамі і гасцямі, якія па заслугах апанілі высокае майстэрства тэатра. Пасля спектакля гледачы доўга апладыбралі мінскіх артыстам.

Ул. СТЭЛЬМАХ,
наш спец. кар.

Талін.

У прэзідыуме Саюза пісьменнікаў

На чарговым пасяджэнні прэзідыума Праўдзівага Саюза пісьменнікаў Беларусі былі абмеркаваны вынікі трыдня літоўскай літаратуры ў Беларусі. М. Калачыскі, К. Кіршенка, Я. Брыль, Ул. Карпаў, П. Броўка гаварылі аб вялікай важнасці правядзення сустрэч пісьменнікаў братніх рэспублік з працоўнымі Беларусі, зрабілі рад каштоўных заўваг і прапанову аб правядзенні гэтага мерапрыемства. Прэзідыум вырашыў паслаць пільны кіраўнікам партыйных і грамадскіх арганізацый, якія прымаюць актыўны ўдзел у правядзенні трыдня літоўскай літаратуры з выказаннем падзякі ад імя праўдзівага СП БССР. За актыўны ўдзел у падрыхтоўцы і правядзенні трыдня літоўскай літаратуры прэзідыум вынес падзяку рэдакцыі «Правада» і супрацоўніку апарата Саюза пісьменнікаў.

Прэзідыум зацвердзіў план падрыхтоўкі да IV з'езду пісьменнікаў Беларусі. Падрыхтоўка да з'езду будзе праводзіцца пад знакам актыўнасці творчай і грамадскай дзейнасці пісьменнікаў, узмацнення іх сувязей з жыццём савецкага народа. У перыяд падрыхтоўкі да з'езду вырашана правесці наступныя мерапрыемствы.

У другой палавіне чэрвеня будуць праведзены агульныя сходы творчых секцый з абавязковым удзелам у іх крытыкаў і літаратуразнаўцаў. Прапанавана на сходах абмеркаваць пытанні аб удзеле членаў секцый у падрыхтоўцы да з'езду, намішчэнню тэмы для творчай дыскусіі і выступленням на з'ездзе.

Рэдактарам газеты «Літаратура і ма-

стацтва», часопісаў «Полымя», «Маладосць», «Савецкая Отчиз

КРАСУЙ НАША ДРУЖБА ЗАУСЁДЫ!

ВЫДАТНАЕ МАЙСТЭРСТВА

МОЦНЫЯ СУВЯЗІ

У Народным музеі ў Варшаве чацвёрты месяц экспануюцца новыя творы вядомага польскага жывапісца і скульптара прафесара Басера Дунікоўскага. Выстава ператварылася ў дэманстрацыю павялічанага і добрых пажаданняў для састарэлага творцы.

Сябрына выстаўка — трагіка па ліку творчых справаў мастака за пасляваенныя гады. У 1948 годзе ў Народным музеі экспанавалася да 200 яго прац, пераважна скульптур. Многа скульптур і карцін К. Дунікоўскага былі выстаўлены ў 1955 годзе ў «Захэце» ў сувязі з 80-й гадавінай з дня яго нараджэння. У сучасны момант аматары жывапісу і скульптуры знаёмяцца з новымі, не менш шматлікімі і цікавымі творамі гэтага таленавітага і ўдзяльнага майстра.

К. Дунікоўскі па праву лічыцца адным з лепшых скульптараў Польшчы. У яго мастацтва можна знайсці матывы гатычнага стылю, польскага рэнесансу, класіцызма і нашай сучаснасці.

Прыгледзем некалькі дзят і фактаў з жыцця К. Дунікоўскага. Наратваўся ён у 1875 годзе ў Кракаве, вучыўся ў Варшаве, дзе ўпершыню пачаў лічыцца ў майстэрні скульптара Сыравіча. З залатым медалем ён скончыў школу мастацтва ў Кракаве і на 27-м годзе жыцця атрымаў пасаду і званне прафесара скульптуры ў Варшаўскай школе мастацтва. Многа падарожнічаў — быў у Сірыі, Егіпце, Італіі, Францыі. У 1909 годзе вярнуўся ў Кракаў, дзе пачаў гора інтэнсіўна працаваць. 1914 год застаў яго ў Лондане — К. Дунікоўскі тады вучыўся скульптуры ў Брытанскім музеі. У разгар сусветнай вайны жыў і працаваў у Францыі. На радзіму вярнуўся ў 1923 годзе. Шмат гадоў загадваў федэральнай скульптурнай і Кракаўскай акадэміяй мастацтва. У ліні другой сусветнай вайны пактаваў у гітлераўскім канцэнтрацыйным лагэры Асвенціме. Пасля вызвалення доўга лічыўся. Аднак ужо ў 1946 г. зноў вярнуўся ў Акадэмію, выкладаў, ствараў новыя скульптуры і карціны.

... Па творы К. Дунікоўскага адведзены чатыры залы. У асноўным гэта скульптуры і карціны, створаныя ў 1956—1957 гг. Сярод іх — новыя «Вавельскія галовы», партрэты Бонрада, Выспяножскага, Пруса, Каванішскага. Партрэты зроблены літаральна за некалькі месяцаў да выстаўкі. У іншых трох залах экспануюцца асноўныя працы К. Дунікоўскага з мінулых перыядаў яго творчасці — усяго да 200 скульптур і карцін. Гэтыя экспанаты цалкам з'яўляюцца ўласнасцю Народнага музея. У 1948 годзе, пасля выстаўкі, майстар зрабіў з іх каштовыя падарункі дзяржаве. Музей беражліва захоўвае гэтыя творы. У хуткім часе ў Варшаве будзе створаны музей імя К. Дунікоўскага. Тады яны зоймуць пачаснае месца на пастаяннай выстаўцы.

Гаворачы аб майстэрстве К. Дунікоўскага, аб яго новых скульптурах, нельга не згадаць такіх выдатных прац, як партрэт маладота егіпецкага скульптара Магамета Гаграса і галава праф. Юліяна Старжынскага. Створаныя ў адзін і той жа час, яны вырашаны па-рознаму. Партрэт егіпцянина архітэктурны; скульптар выкаваў яго ў характэрнай для сабе манеры смела розаных плоскасцей і простых вуглоў. Брыку грубаватага масіўна шыя і галава, ствараюць уражанне помніка, умацаванага на п'едэстале.

На адмыку: Скульптура К. Дунікоўскага з цыкла «Вавельскія галовы».

Гэтыя экспанаты цалкам з'яўляюцца ўласнасцю Народнага музея. У 1948 годзе, пасля выстаўкі, майстар зрабіў з іх каштовыя падарункі дзяржаве. Музей беражліва захоўвае гэтыя творы. У хуткім часе ў Варшаве будзе створаны музей імя К. Дунікоўскага. Тады яны зоймуць пачаснае месца на пастаяннай выстаўцы.

На экранях кінатэатраў

Кінафільмы Польскай Народнай Рэспублікі карыстаюцца поспехам у беларускага глядача. Многія з іх на працягу доўгага часу не сыходзяць з экрану кінатэатраў, дамоў культуры і калгасных клубоў. У ліні польскай культуры ў Беларусі ў стаўленыя кінатэатрах наладжана дэманстрацыя фільмаў нашых сяброў. Гледачы ўбачаць карціны «Сірава пілота Мараша», «Дарогі жыцця», «Сірава, якую трэба ўладзіць», «Каліяш пана Анатолія», «Невычайная кар'ера» і іншыя.

Польскія кінафільмы будуць таксама дэманстравацца ў рабочых клубах і дамах культуры сталіцы.

Цікавая выстаўка

«Дні польскай культуры» — так называецца выстаўка, якую падрыхтавалі супрацоўнікі Дзяржаўнай бібліятэкі імя У. І. Леніна. Выстаўка складзецца з 12-ці стэндаў, на якіх размешчаны кнігі, артыкулы, фотаздымкі, прысвечаныя жыццю працавітага польскага народа. Асабліва цікавыя выклікаюць стэнды, на якіх адлюстраваны польска-беларускія літаратурныя сувязі. Гледачы пазнаёмяцца з творамі Я. Куналы, Я. Колаза і іншымі, якія перакладзены на польскую мову. Паміж твораў польскіх сяброў пераказалі беларускія пісьменнікі. Гэтыя кнігі таксама экспануюцца на выстаўцы.

Асобныя стэнды выстаўкі прысвечаны развіццю польскага мастацтва, а таксама дасягненням у галіне прамысловасці і сельскай гаспадаркі.

Галава прафесара Старжынскага — прыклад высокамастацкай, прэстэй па форме і арыгінальнай па месце лепкі — пластычнай і натуральнай.

16 новых вавельскіх галоў — працяг даўня задуманай і ў асноўным ужо ажыццэўленай тэмы польскіх партрэтаў. 194 партрэты з гэтага цыкла ў свой час упрыгожвалі залы на Вавелі ў Кракаве. Каля 30 галоў захавалася да нашых дзён. Цыкл перадаваўся скульптурна экспанавалася ў Маскве ў 1933 г. у Трыцкоўскай галерэі на выстаўцы польскага сучаснага мастацтва і выклікаў прыхільныя водгукі.

К. Дунікоўскі малаваў і карціны. Жывапіс не з'яўляецца галоўным у творчасці майстра. Забіраўся ён ім з неабходнасці аднавіць, адарвацца на поўны час ад цяжкай, стабільнай працы скульптара. Таму яго палотны менш праблематычныя, толькі ў сабе больш інтымныя задумы, чым скульптура.

Аднак натуральны і неафармлены Дунікоўскі ў помнікавай скульптуры. Тут ён дзейнічае з выключнай сілай уяўлення. Няма польскіх помнікаў без Дунікоўскага, няма Дунікоўскага без манументальных вырашэнняў.

На выстаўцы экспануюцца два варыянты помніка паўстанцам Варшавы. Першыя накіды помніка з'явіліся вясною 1956 г., задумка да таго, як афіцыйна быў аб'яўлены міжнародны конкурс на гэтую тэму. У працэсе працы нарадзілася няшмат праектаў, які гаворыць аўтар, — па меншай меры дзесяць. Першы праект, названы скульптарам «Польмя», — сведчанне стацільна майстэрства, яго асамазначальнага ўздзеяння на глядача. Тое ж самае можна сказаць і пра астатнія праекты.

Позірк наведвальнікаў прыцягваюць шматлікія даваенныя скульптуры. Гэтыя экспанаты, дапоўненыя найліпшымі ў музеі

На адмыку: Скульптура К. Дунікоўскага з цыкла «Вавельскія галовы».

творамі К. Дунікоўскага, адлюстраввае ўсе этапы яго творчасці. Бачым тут партрэт Шчагінскага, «Мадрыяна», «Фаргум», «Подых», «Цяжкія кабеты», «Грабніца Балеслава Смелага», славуты аўтапартрэт «Іду да сонца», «Асвенцім», праект помніка А. Міцкевічу для Пазнані і фатаграфіі помнікаў, якія ўжо ўстаноўлены.

Творчасць скульптара не была роўнай. К. Дунікоўскі шукаў, намагаўся, зноў шукае. І ўсё лепшае, што ён ствараў, цесна звязана з лёсам простага чалавека, з жыццём польскага народа. Гэтая думка дамінуе ў запісах, зробленых наведвальнікамі выстаўкі ў кнізе водгукаў.

В. СТАНІЛОЎСКІ, г. Варшава.

Палац культуры і навукі ў Варшаве.

Адзін да аднаго

З кожным годам пашыраюцца ўзаемасувязі паміж Беларускамі вайсковымі і Гродзенскай вобласцю. Гэта і зразумела. На тэрыторыі Беларускага вайводства жыць шмат беларусаў. Вельмі частым стаў абмен турыстамі, спарсменамі, настаўнікамі, вучнямі, мастацкімі калектывамі.

Надаўна Гродзенскі ансамбль мастацкай самадзейнасці ездзіў у Беластоцкае вайводства і даў там сем канцэртаў. Яго ўдзельнікі выступалі з песнямі і канцэртамі — беларускімі, польскімі, рускімі і украінскімі. У склад ансамбля ўваходзілі 130 чалавек, у тым ліку 16 жанчын. Харэаграфічнай групай кіравала Л. Лашэнка, драматургом т. т. Калачык і Лямбіч, хорам — Э. Лядоховіч. На дзяржаўнай граніцы ансамбль цёпла сустрэкалі сродні людзей. Іх толькі перахалілі мы граніцу, нашых «артыстаў» віталі ўсюды з удзяльным куды б яны ні прыехалі. У Беластоцкім вайводстве гродзенскія ўдзельнікі ансамбля гаспадарылі тры дні і ночы канцэртаў. Пабылі яны ў Ломжы, Вельску, дзе выступалі перад насельніцтвам, на вучэбна-культурнай гаспадарцы, Масцовыя пачыта на вечары працягвалі гасцім з Гродна свае вершы, напісаныя ў гонар савецкіх таварышаў. Удзельнікі Гродзенскай дэлегацыі, студэнты педінстытута Сідаровіч і Курчыцкая таксама працягвалі свае вершы на беларускай і польскай мовах, прысвечаныя моладзі Польскай Народнай Рэспублікі. Апошні канцэрт гродзенцы далі на граніцы для польскіх і савецкіх пагранічнікаў.

За кароткі час пазналі ў Польшчу гродзенскае моладзь столькі займала сяброў, што цяпер даўчаты і хлопцы ледзь пазываюць адзінаццаць песьнямі.

Праз некаторы час у Гродна прыехала з візітам дружбы дэлегацыя з Беластока ў складзе 101 чалавека. Яшчэ на дзяржаўнай граніцы, прымаючы ад савецкай мо-

ладзі, якая ездзіла сустракаць гасцей, букеты кветак, загадчыца аддзела культуры Беларускага вайводства Альфірада Раманоўска не магла стрымць сляз, так на яе ўздзейнічаў прыём беларусаў. У першы дзень гасці далі два канцэрты для працоўных Гродна.

Канцэрт польскіх сяброў у Гродна пачаўся з выступлення хору і аркестра. Яго ўдзельнікі — рабочыя і служачыя, а таксама студэнты з Беластока, аб'яднаныя ў самадзейных гуртках пры вайсковым Доме культуры. Дырэктар тэатра прадставіў гледачам кампазітара і дырэктара хора Стэфана Сабранскага, якому належыць і музычная апрацоўка ўсіх вайсковых нумароў. У рэпертуары хора больш за ўсё было народных песень. З вялікім удзям хор у суправаджэнні аркестра выканаў «Песню маладога» і «Салдат і дзяўчына» Сьвідэраўскага. Вельмі цёпла гродзенцы сустрэлі жартоўную песьню «Курлячкі» і лірычную «Сядзі, Марысь, сядзі!». Пачынаюцца танцы. Група хлопцаў і дзяўчат у нацыянальных беларускіх касцюмах легка выконваюць «Лявоніху», якія вельмі арыгінальна пастанавілі балетмайстрам Кірылам Інуш-коўскім. Потым былі выкананы польскія нацыянальныя танцы «Конік», «Старая баба» і класічная «Серафінітка», «Абарак», «Паланез», «Мазур», «Кракавія» і гуцульскія — «Каламытка». Усе гэтыя танцы пакінулі глыбокае ўражанне.

Вялікі поспех вынаў на доўгу 13-гадовага хлопчыка Славаміра Косцюка, выканаўшага на акардаоне «Паланез» Агінскага. З поспехам выступілі салісты І. Дамброўска і В. Барысевіч.

Затым ансамбль Беластоцкага вайводства выехаў у Ліў і Шучын, дзе даў некалькі канцэртаў. Усе яны прайшлі ў выключнай сяброўскай атмасферы.

Н. ПРАЦЭНКА.

Добрыя суседзі жывуць у дружбе. У вялікай дружбе і згодзе жывуць блэйжыя паміж сабою суседзі, працоўныя Беларускай ССР і Польскай Народнай Рэспублікі. Вытокі гэтай шчырай, бескарыслівай дружбы маюць даўнія карані. На беларускай зямлі нарадзіліся людзі, якія сталі гонарам польскага народа. — Ф. Дзяржынскі, А. Міцкевіч, С. Манюшка, Э. Ажэшка, Л. Кандратовіч (В. Сыракомля). Беларускі народ ад усяго сэрца шануе вялікіх сьмяю і дачок братаў Польшчы. У гонар Фелікса Дзяржынскага і Адама Міцкевіча адкрыты на іх радзіме мемарыяльныя музеі. Пра Элізаў Ажэшка малавуча расказваюць матэрыялы Гродзенскага музея. Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балету ўжо на працягу некалькіх год з поспехам ставіць оперу Станіслава Манюшкі «Страшны двор». Творчасць Людвіка Кандратовіча, епіглама служачага з маёнка князю Радзіліваў у Нясвіжы, сябра Дуніна-Марцінкевіча шырока вывучаюцца беларускімі літаратуразнаўцамі.

Гэта факты літаратурных сувязей, якія адносяцца да гісторыі, але іх можна дапоўніць шматлікімі прыкладамі ўжо не з мінулага, а з сённяшняга дня. Працоўныя Беларусі з павялічаным стаўяць помнік на братняй магіле польскіх воінаў з дзіўнай імя Тадуша Касцюшкі, якая прыняла першы бой з фашыстамі на беларускай зямлі паблізу Леніна Магілёўскага вобласці. Мясцовае насельніцтва з любоўю даглядае гэты сімвалічны помнік. На працяме помніка герояў, якія прайшлі кроў за Савецкую Беларусь, у любы час года ўбачым свежыя кветкі... Сюды, у гэты куток адроджанай Беларусі часта прыладжаюць сябры з новай Польшчы, каб паклікаць праху тых, хто не панкаваў свайго жыцця за свабоду і шчасце людзей праці.

Польскія і савецкія пагранічнікі заўсёды ў кантакце. І не выпадкова, калі беларускія пагранічнікі адначалі 40-годдзе пагранічнай аховы, іх дарогам і жадамым гасцем у Мінску быў камандуючы польскай пагранічнай аховы С. Дастаеўскі. Дружбы ваенныя, дружачы пагранічнікі, дружачы спарсмены. Деманстравалі ў Мінску сваё высокае майстэрства польскія фехтавальчыкі, беларускія баксёры пабылі ў Польшчы. Матчы дружбы адбыліся спачатку ў Варшаве, потым у Мінску паміж беларускімі і польскімі шахматыстамі. Абодва разы выйграў беларус, але польскія шахматысты думалі дамагчыся рэванша. Пры пастаяннай рэспубліцы і гродзенскія спарсмены — вельмі частыя гасці Польшчы і ў першую чаргу суседніх Люблінскага і Беластоцкага вайводстваў.

Брасьці і гродзенскія аматары спорту шмат разоў выступалі на польскіх стадыёнах. Жыхары Брасьці і Гродна таксама не раз прымалі ў сабе спарсменскія сяброў з Польшчы. Польскія наветрлявацелі падаравалі Цэнтральному клубу БССР планер «Вадан» — чырвоную бемакторную птушку, якую часта можна ўбачыць у палёце над ускраінамі Мінска. Не так даўно польскія планернысты, змагаючыся за нацыянальны рэкорд на далёкасць прылёту, на сваіх лёгках-

крылах птушках перасеклі граніцу Беларусі і зрабілі пасажу ў самых роўных месцах рэспублікі. І дзе б ні селі гэтыя бемакторныя птушкі, працоўныя Беларусі аказвалі польскім наветрлявацелам самы гаспадары, самы братэрскі прыём. Калігасні Міноўскага вобласці запрасілі польскіх планерыстаў да сябе і сустрэлі іх з уласцівай беларускай гасціннасцю.

У дружбе польскія і беларускія гісторыкі і навуковеды. Акадэмія навук Беларусі і Польская Акадэмія навук абмяняваюцца навуковымі выданнямі, сумесна распрацоўваюць асобныя навуковыя праблемы і ўзаемна наведваюць важнейшыя навуковыя нарады ў Варшаве і Мінску.

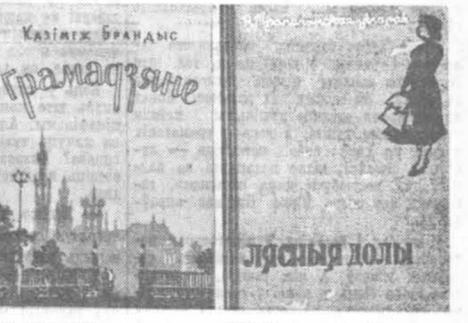
У магазінах Мінска вы можаце набыць любімую польскую кніжніцу навіну, якая выйшла ў Варшаве, Кракаве ці іншым месцы Польскай Народнай Рэспублікі, купіць свежую польскую газету, а спарсмен Мінска не пралукае ніводнага свежага нумара польскай спарсменскай газеты, багатай цікавымі навінамі з усіх куткоў свету. Глядаць Беларусі любіць польскія кінафільмы. І яны падоўгу не сыходзяць з нашых экраноў.

Вялікую аўдыторыю маюць у Беларусі асамазначальныя літаратурныя перадачы польскага радыё. Жыхары Брасьці з дапамогаю спецыяльнага прыватнага гледацкага варшаўскага тэлебачання. Польскі народ ганарыцца гераічнымі і працоўнымі падвігамі сваіх беларускіх братоў. У музеі Брасьці крапцелі часта бываюць нашы польскія сябры.

Творы польскіх пісьменнікаў заўсёды былі блізкай беларускаму чытачу. Не забудзіце міцкевічэўскія дні ў Беларусі ў 1955 годзе ў сувязі са стагоддзем з дня смерці аўтара «Пана Тадуша». Адкрыты тэатр ў Навагрудку музей Міцкевіча, як у лютым, паказаў магучую сілу дружбы славы. Цяпер музей рыхтуецца да 160-годдзя з дня нараджэння поэта, якое спадзілася ў 1958 годзе, і да гэтай даты намераны пашырыць і папоўніць свае экспазіцыі ў многім за лік матэрыялаў, якія паступаюць у Варшаву, Мінск і іншыя месцы. Надаўна з Варшавы даставілі ў музей выдатны выданне альбом «Адам Міцкевіч», а з Лодзіна — выпадкова айнаўдзены ў архівах запісы лекцыі Міцкевіча з перыяду яго педагогічнай дзейнасці.

Добрым суседзям трэба дружыць і яны дружыць.

Я. САДОЎСКІ.

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі кнігі польскіх пісьменнікаў у перакладзе на беларускую мову. На адмыку: вокладкі кніг «Грамадзяне» К. Брандыса (пераклад М. Татара і Я. Міско) і «Лясныя долины» В. Трапачынскага-Агара (пераклад М. Лужаніна).

Поспехі брацтва народа

(На старонках часопіса „Польшча“)

Дзяржаўны Савет і Сейм Польскай Народнай Рэспублікі прынялі спецыяльную пастанову, у якой гаворыцца: «Набліжача да вялікай гістарычнага гадавіны: тысячагоддзе польскай дзяржавы, Дзесяць стагоддзяў назва наш народ увайшоў у гісторыю як сталы дзяржаўны арганізм з пэўнымі межамі і адлінай вярхоўнай уладаю. Гісторыяграфія прызнала 960—966 гады перыядам канчатковага афармлення «Польшчы».

Тысячагоддзе польскай дзяржавы будзе святкавана сем год (1960—1966 гг.).

З ДАПАМОГАЙ САВЕЦКАГА САЮЗА

Упаўнаважаны ўрада Польскай Народнай Рэспублікі па справах атамнай энергіі Вільгельм Біліг расказвае чытачам часопіса «Польшча»:

— Нашай галоўнай задачай з'яўляецца пуск першага атамнага рэактара, закупка ў Савецкім Саюзе. Рэактар ужо мадэрнізаваў у Галоўным цэнтры атамных даследаванняў у Свєрску, недалёка ад Варшавы. Урад Польскай Народнай Рэспублікі прыняў рашэнне пачаць будаўніцтва ў 1961 годзе другога атамнага рэактара. Работы ў гэтым напрамку праводзіць Інстытут атамных даследаванняў у Варшаве, дырэктарам якога з'яўляецца прафесар Анжыя Солтан. У цэнтры атамнай фізікі — Кракаве, якім кіруе прафесар Генрык Новацічэўскі, мадэрнізаваў цыклотрон, атрымаў з Савецкага Саюза.

У сучасны момант праводзіцца дзейная падрыхтоўка да другой канферэнцыі па мірнаму выкарыстанню атамнай энергіі, якая адбудзецца ў верасні 1958 года ў Жаневе, Гэтай работай кіруе калектыў, які ўзначальвае прафесар Леапольд Інфельд.

Распрацоўваюцца асобныя праекты развіцця атамнай энергетыкі. У 1961 годзе пачнецца будаўніцтва першага польскага атамнага электрастанцыі магутнасцю 200 электрычных мвт. У першы 1966—70 г.г. маржу-

ецца пуск сістэмы атамных станцый магутнасцю 600 мвт, што адпавядае выдаткаванню трох мільянаў тон вугалю.

Асабліва важнае значэнне набыла цэп падрыхтоўка навуковых і тэхнічных кадраў. Маржуецца выезд польскіх навуковых работнікаў за граніцу для стажыроўкі ў Савецкім Саюзе, Англіі і Францыі.

У вышэйшых навучальных установах краіны ў сучасны момант ствараецца рад спецыяльных кафедр, у тым ліку атамнай фізікі, радыёхіміі, атамнай хіміі, тэхналогіі атамнага паліва, выкарыстання ізаатопаў у медыцыне, сельскай гаспадарцы, тэхнічных навуках, прамысловасці і іншых галінах народнай гаспадаркі.

Польшча з'яўляецца адным з заснавальнікаў і членаў Аб'яднанага інстытута атамных даследаванняў. Нядаўна ў Польшчы пабыў дырэктар гэтага інстытута прафесар Д. І. Блахінін. Вяломы савецкія вучоны наведваў навуковыя цэнтры атамных даследаванняў у Польшчы, працягваюць да дакладнаў. Узлеў у працах Аб'яднанага інстытута дае польскім навуковым работнікам магчымасць карыстацца каштоўнымі ўстаноўкамі і праводзіць складаныя даследаванні.

ТАЛЕНАВІТЫ ХІРУРГ

Прафесар Адам Група — таленавіты навуковец многіх хірургічных інструментаў і выдатны хірург. У мінулым годзе ён праводзіў больш двух месяцаў у Амерыцы па запрашэнню Чыкагскага артапедычнага інстытута. Прафесар Група прачытаў там 25 лекцыяў іх артапедыі, прадаставіўшы ўласныя аператыўныя метады, якія датычылі перш за ўсё лічынна касцава-сустаўнага туберкулёза. Ён наведваў 11 навуковых цэнтраў Амерыкі і ў кожным з іх рабіў паказальныя аператыўныя ўласнымі метадамі.

З візітам у адказ у Польшчы пабыў доктар Генры Кеслер — дырэктар Артапедычнага інстытута. Ён вельмі цікавіўся праблемай скалізава (скручэнне пазваночніка). У Амерыцы частыя выпадкі гэтага цяжкага захворвання, ядучыя акое амерыканскія ўрачы амаль бесілыя.

Прафесар Група ўжо некалькі год ужывае новы, арыгінальны метад аператыўнага лічынна скручэння пазваночніка, надаваючы на пазваночныя адроткі пазванкоў адпаведнай даўжыні моцныя пружыны з нерэжавеючай сталі, якія супрацьстаяць сіле, што скруціла пазваночнік. Гэта дазваляе епішчы працэс харчовы ў саміх пазванках. Прасты метад, прапанаваны прафесарам, дае добрыя вынікі пры лічынна. Пабыўшы на аператыўны прафесара Група, Генры Кеслер быў у захапленні прэставай і майстэрствам гэтай пажылой і складанай аператыўнай, якую бездакорна праваў польскі вучоны.

НОВАЕ У КІНАМАТАГРАФІ

«Калектыў кінатэатраў «Кадр» прадастаўляе фільм...» Так у апошні час пачынаюцца дэманстрацыі новых польскіх фільмаў. Можна мяняць толькі назва калектыўнаў. Напрыклад, замест «Кадр» будзе «Студыя», «Рым», «Сірыя», «Літоўні», «Стары», але заўсёды гэта паўны аўтар, які прапануе свой фільм глядачам.

Больш года кінавытворчасць у Польшчы падпарадкавана асобным калектывам, якія аб'ядноўваюцца ў прадпрыемствы «Калектыў кінатэатраў». Праарганізацыя вытворчасці мастацкіх фільмаў дала пэўны стаўленчыя вынікі. У краіне ажыўлі сваю работу творчыя групы. Узначальваюць калектывы вядомыя кінаробнікі ПНР — Форд, Каваларыч, Рыбоўскі, Старскі, Зажыцкі, Багдэвіч, Якубоўска. Іх памочнікі паабіраюцца з ліку лепшых работнікаў кінематаграфіі. Кожны калектыў мае літаратурнага кіраўніка, абавязкі якога — забяспечваць калектыў добрымі сцэнарыямі. Паміж гэтымі калектывамі разгараецца творчае супрацоўніцтва — добры стымул у рабоце. Кожнаму калектыву дзяржава выдэ на год пэўныя сродкі, якімі ён самастойна карыстаецца.

ВЫДАВЕЦТВА «ЧЫТАЛЬНІК»

У гістарычныя дні жніўня 1944 года у Люблін, на першай пядзі вызваленнай польскай зямлі ініцыятыўна група дзеячоў культуры на чале з Ежы Барышым гора рача абмяркоўвала, якім чынам стварыць кааператыўнае выдавецтва. Мета яго — выпускаць таныя і разам з тым добрыя кнігі, даступныя шырокім масам працоўнага класа. Мелася на ўвазе, што гэтыя кнігі павінны быць носьбітамі новай эпохі, што выдавецтва здзейсніць мару вялікага польскага поэта Адама Міцкевіча аб тым, каб кніга была ў кожнай сядзілкай самі. Выдавецтва ставіла задачу — стварыць у кожнай вёсцы кніжны магазін, а ў кожнай хале сельскай — бібліятэчку «Чытальніца». Узначальваў ініцыятыўна «Чытальніца» Ежы Барыш. Выдавецтва вызначалася бурнай і актыўнай дзейнасцю. Амаль у кожным вёскавым гарадку і дэдаў не ў кожнай вёсцы працавалі кнігарні «Чытальніца». Сяравы галым тыраж кніг, які выпускаўся ў той час выдавецтва, складалі ўсё мільянаў экзэмпляраў.

Цяпер у Польшчы працуюць многія ін-

шыя выдавецтвы, але «Чытальнік» паранейшым займае пачаснае месца. Амаль штодзённа яго выпускае асобны кнігу. Лепшыя польскія і замежныя пісьменнікі друкуюць свае кнігі ў «Чытальніку». Сялета выдавецтва даць польскаму народу каля васьмі мільянаў экзэмпляраў кніг.

ЮБІЛЕЙ ТЭАТРА

Сорак пяць год — для тэатра ўзрост немалы, і ў Польскай Народнай Рэспубліцы ёсць тэатры значна старэйшыя, чым Польшчы тэат

Наб добрым быў адпачынак

Закончаны працоўны дзень сталіцы, тысячы людзей — рабочых, служачых, студэнтаў, вучоных — накіроўваюцца ў театры, кіно, канцэртныя залы, бібліятэкі Мінска. Некаторыя з іх свай аздачына праходзяць у рабочых клубах горада. А клубы ў сталіцы нямаюць, Сярод іх многа такіх, што сапраўды з'яўляюцца месцамі культурнага адпачынку. Ды не толькі адпачынку. Клубы — своеасаблівыя выхавальнікі. Драматичныя, харавыя, танцавальныя гурткі, напрыклад, прывіваюць любоў да мастацтва. Лекцыі і даклады на грамадскія або палітычныя тэмы пашыраюць кругазгляд, развіваюць пачуццё таварыскасці, дружбы. Літаратурныя канферэнцыі азнаёмяць з лепшымі творамі пісьменнікаў. У планах работ многіх паліцэў культуры і клубы ў гэтым месца адрэзана пытаннем выхавання культурных паводзінаў маладога савецкага чалавека. Гэта аразумела. Культура не прыходзіць сама. Не траба вучацца, пры тым настойліва, штодзённа.

Таму не выпадкова ў планах работ гэтых клубы можна бачыць такія праграмы, як цікавыя лекцыі аб культуры паводзінаў, канферэнцыі па тых ці іншых любімых кнігах. Дапамогу ў гэтым культурна-выхавальным асяродку пашыраюць актыўнасці і саветы клубы. У такіх дачах культуры і клубы працоўных ідуць з ахвотай. Яны ведаюць, што адпачынак тут будзе прыемным і змястоўным.

А здарэцца і так, што паміжкіне клубы добрае, гурткі працуюць, ёсць бібліятэка, а вольнае выхавальніцка мала. У чым справа?

— У некаторых нашых клубах мала сапраўднай культуры, — гаворыць таксіст-будульнік М. Дунаў. — Там не змаганца за культуру...

Мы вырашылі наведаць некалькі клубы горада. І, пазнаёміўшыся з іх рабонай, пераканаліся, што М. Дунаў не памыляецца. У азіз з вечаў зашлі ў Дом культуры тresta № 1 Міністэрства будаўніцтва. Юнак у вузельных стражачых штоніах стаў у вестыбулі і лухчымі семачкі. Побач з ім з цыгаркамі ў зубах стаяў яго сябра. Яны пра нешта гаварылі, смаяліся і па ўсім было відаць, што прышлі сюды не першы раз. Потым юнак у вузельных штоніах глянуў на галзізнік і, мінуўшы ў куток шалуніне, угугас скаямандаваў сябрам: — Хадзем!

Хлопцы пакілі на палягу цыгаркі і, не зняўшы нават галаўных убораў, накіраваліся ў глядзельную залу.

— Хто гэта той, «сталыны»? — спыталіся мы ў дзяжурнага па Дому культуры тав. Марозова.

— А вы не ведаеце? Гэта ж Мішка Ваўчок... Ён раней іраў у клубе ў дувальным аржэстры... Часта прыходзіць сюды...

І нам стала сорамна за маладога чалавека. Сорамна і крыўдна за тое, што М. Ваўчок азнада пілына прыглядаецца да моладу, па-свойму іх разумее. Нават на міжэтажых штані прышыты нейкія незвычайныя гузікі, а вольнае грамадскіх месцаў не ўмее сябе паводзіць — лухчымі семачкі, кідае недакуркі на падлогу. «У вестыбулі няма скрыняк», гаворыць яго сябра Юра. Наўнае апраўданне...

У клубах і асабліва ў кінааэтрах некаторыя наведвальнікі не знімаюць галаўных убораў. А між іншым, усім відамо, што быць у маж і галаўным уборам некультурна. Відома гэта і чытачу бібліятэкі Дома культуры тresta № 1 тав. Фарбер. Ён часта прыходзіць сюды, каб пачытаць свежыя газеты і часопісы. У чытальнай зале прыемна правесці галзізну—дзруту. Тут утульна. У шакоі мяжжа з'явіла, на падлогу дывановыя дарожкі, многа кветак. Але Фарбер, добра апраксіціўшыся ў крэсла, увесь час прасясеў, не зняўшы шапкі. А гэта ж непавага да прысутных і, у першую чаргу, да сябе.

— Прыходзіца напамінаць наведвальнікам пра элементарныя правілы паводзінаў, — гаворыць работнік бібліятэкі.

А ці траба напамінаць, калі ў Дому культуры ёсць добра абсталяваны гардэроб. Але ўсё бяда ў тым, што працуе ён толькі тады, калі праводзіцца якое-небудзь «важнае» мерапрыемства — урачысты веча, сход, канцэрт майстроў мастацтва. Што датычыцца астатняга, работнікі Дома культуры лічаць, што ў чытальнай зале можна чытаць газеты, трымаючы пшанку ў руках або паклаўшы іе побач, «з шапкай у ахапку» можна прагледзець і кінакарціну...

У Дому культуры гардэроб вельмі патрабны. Наведвальнікі прыходзіць сюды не толькі прагледзець кіно, але і зайці ў бібліятэку ці чытальню. Восі і довадзіца сядзець і ў паліто, і ў шапкі. А калі б працаваў гардэроб, не прыйшлося б работнікам бібліятэкі рабіць законы наведвальнікам вжштат: «У галаўных уборах сядзець не культурна»...

Можна інашым, такую ж работу гардэробаў можна наглядзець у іншых дамах культуры і клубах горада: напрыклад, у клубе будгэста № 2, дачыльнага завода № 2, абудуўнай фабрыкі ім. М. І. Калініна і інш. Ды ші толькі ўсправа ў валеішаніі і пааго! Ёсць і такія факты, калі ў клуб на ўсялякі выпадак запрашаюць... міліцыяна.

— Былае, што людзі неспрыстоўна паводзіць сябе...

Так і гэта былае. Нам прышлося наглядзець, як у клуб будгэста № 1 прышодзіць малады работнік Міхалёў. Ён не быў ніякі, толькі трохачкі хістаўся. Перашкідкаў моладзі танцаваць, «спрабаваў» свой голас у ротаце... Брыдка было глядзець на такіх паводзінаў маладога чалавека. У гэтым выпадку можа і не сштрэбляса б дапамога міліцыянера, але нішто з работнікаў клуба не адважыўся падасці да «вядзлага» Міхалёва і сказаць яму проста, па-сяброўску: — Ідзі дадому, або прыстойна паводзіць сябе...

І не дзіва, што многія наведвальнікі пакінулі клуб — Міхалёў сапсаваў ім і настроі і адпачынак.

Паводзіны тако іі іншага чалавека сведчаць аб яго культуры. Зразумела, і тое, што культуру траба выхоўваць. Гэта пажылае але пачаснае справа. І перш чым брацца за іе, работнікі культуры павіны пілына сачыць за тым, каб усё ў клубе было як мае быць, каб сам клуб з'яўляўся прапагандастам культуры.

Адночы ўвечары нам прышлося пачуць, як, уважчыты ў свой клуб, дзядзіла работнік мясакамбіната. І яны мелі рацыю: памішкане наўтаўнае, пачаснае, адным словам, неспрыстоўнае. Ды і не ў гэтым яшчэ бада. Ёсць многа іншых «дробязей», якія выклікаюць незадавальненне ў наведвальніках. Напрыклад, даверы не маюць рачкі. Яна калісьці была, а потым атарвалася. І вольнае чалавек перад такой «хітрай штукай» і не ведае, як да іе прытушыцца.

Ёсць у клубе глядзельная зала. У ёй амаль што кожны дзень даманструюцца кінафільмы. Але пасля саяна зноў можна пачуць тую ж лаянку. У чым жа справа? Аказваецца выхад з залы выдзіць глядачоў у пёмы забруджаны двор.

— Няўжо нельга прымацаваць электрычную лампачку? — з абуреннем гаворыць работні і паліць запалкі.

А лампачка калісьці (можа год, а можа і больш) была ля выхаду. Цяпер над галавамі матыяцца іржавы абажур і кавалак электрычнага шнур...

Дырэктар клуба мясакамбіната Р. Рубаха, перагортваючы старонку за старонкай, пказвае планы работы клуба.

— Восі была лекцыя аб сяброўстве, — гаворыць ён.

— А лекцыі пра культуру паводзінаў? Дырэктар клуба ўважчыў: — Мы запланавалі, — сказаў ён, — сустрачы з беларускімі пісьменнікамі.

— І гэта добра. А пра культуру?.. Такіх лекцыяў у клубе не было. Чаму не было. Л. Рубаха адказаць не змог. Узасна кажучы, аразумела і так — выхаваннем культуры ў клубе не займаўся. А зусім не пажыла было знайсці на такую тэму лектара. Цікавыя прыклады для лекцыяў падрыхтавалі б самі работнікі. Больш таго, калі б ажыў клуб праваў ініцыятыву, можна было б заробіць цікавую вітрну або мантаж, правесці веча на гэтую надзённую тэму.

Прыкладна такое ж становішча ў клубе будгэста № 2. Тут у плане работы запісаны вечаы моладзі, прысвечаныя вынікам работы XIII зезду ВЛКСМ, мастацкай самадзейнасці, жанчарства. І ніводнай лекцыі аб культуры паводзінаў.

Або ўзяць адну з лепшых у республіцы культурна-выхавальных — Мінскі Палад культуры прафсаюзаў. Тут у красавіку — маі месцах было запланавана працягнуць 24 лекцыі на розныя тэмы. Сярод іх «Землетрасенні», «Гігіена шлюб», «Атамная і вадародная энергія на службе чалавека», «Барацьба са шкоднымі садоў і гарадоў», «Тэхнічнае абслугоўванне аўтамабіля», «Палітычны партыі краіны бліжняга Усходу» і інш. Акрамя лекцыяў намечаны розныя вечаы рабонай моладзі. Сярод гэтых і іншых мерапрыемстваў, нажалі, не значыцца ніводнай лекцыі аб паводзінах чалавека аб выхаванні культуры, густу.

Між іншым, амаль што кожны веча перада заканчэння канцэртаў або кіно прыбралішчымы вымаганьне з глядзельных залаў Палаца наперкі ад цукерак, а ішчы раз і шалуніне семачек. Злаяціа, чым б не завесці гутакі аб культуры, аб паводзінах? Мы згодны з тым, што лекцыя або даклад — форма не вельмі новая. Але ж вольнае бібліятэцы Дома культуры тresta № 1 знайшлі цікавую форму веча на тэму «У чалавеку ўсё павіна быць прыгожа». На вечаы выступала многа работчы. І ў асноўным яны гаварылі пра культуру, пра паводзіны.

Многія сельскія культурна-выхавальныя республікі выкарыстоўваюць кінааэтры і робяць сатырычныя кінааэтры. Чаму б не пераняць прафсаюзным клубам сталіцы гэты карысны вопыт.

Выхаванне культуры паводзінаў маладога савецкага чалавека — пытанне вельмі важнае. Яно не менш надзённае, чым пытанне землетрасення або гігіены шлюб. Больш таго, ім патрабна займацца не час ад часу, не адзін раз у месца для разнастайнасці тэматыкі лекцыяў, а кожны дзень, выкарыстоўваючы розныя формы і метады культурна-выхавальны.

Л. СЯМЕНАУ.

Перыядычны друк у масы!

Літаратурна-мастацкія выданні карыстаюцца ў чытачоў Беларусі вялікай любоўю. У разе раёнаў тыражыны планы выхавальныя і перывыкоўваюцца. Так, напрыклад, у Невіжскім раёне Мінскай вобласці з плана 80 экзэмпляраў газеты «Літаратура і мастацтва» распаўсюджваецца больш 100. Тут выкананы планы падпіскі і па часопісах «Польмя», «Савецкая Отчизна». Добра распаўсюджваюцца «Літаратурна-мастацкія выданні ў Высокаўскім і Лагіскаўскім раёнах Брэсцкай вобласці.

Аднак у некаторых раёнах республікі распаўсюджванне газеты «Літаратура і мастацтва» і часопісаў «Польмя» і «Савецкая Отчизна» нічо не надаецца належаў увагі. Іх распаўсюджваннем займаюцца ў асноўным толькі работнікі сувязі, а вялікая армія работнікаў культуры да гэтай справы не прыцягваюцца. Напрыклад, у Барысаўскім раёне Мінскай вобласці шапкіца на выданні Саюза пісьменнікаў арганізавана дрона. Па плану ў Барысаўе і раёне неабходна распаўсюдзіць 220 экзэмпляраў газеты «Літаратура і мастацтва», падпісана ж каля палавіны. Яшчэ горшае становішча ў Барысаўскім раёне з падпіскай на часопіс «Савецкая Отчизна». З 60-ці экзэмпляраў тут распаўсюджана толькі тры.

Амаль такое ж становішча ў Слуцкім, Вягомльскім раёнах Мінскай вобласці, у многіх раёнах Маладзечанскай вобласці.

Прычыну траба шукаць у тым, што літаратурна-мастацкія выданні, якія выходзяць у Беларусі, у асноўным раёнах рэкламуюцца вельмі слаба. Узяць за прыклад бібліятэкі, хаты-чытальні і клубы. Працуюць у гэтых асяродках культуры, які правіла, людзі адважваюцца. Чаму б ім не дараўніць распаўсюджванне літаратурна-мастацкіх выданніў сярод працоўных. Чаму нашы бібліятэкі, хаты-чытальні і клубы не

арганізуюць рэкламу літаратурна-мастацкіх выданніў, якія яны выпісваюць, як на месцы, так і праз друк, выкарыстоўваючы для гэтага абласныя, раёныя газеты? У Мінску, напрыклад, у некаторых бібліятэках практыкуюць рэкламаванне перыядычнага друку праз спецыяльныя стэнды. У бібліятэцы імя Янкі Купалы падрыхтаваны спецыяльны стэнд «Перыядычны друк БССР». Такія стэнды можна арганізаваць у любой бібліятэцы ці клубе.

У мінулым годзе калегія Міністэрства культуры БССР прыняла рашэнне аб арганізацыі ў кожным раённым цэнтры вітрны для газеты «Літаратура і мастацтва». Але гэтае рашэнне многія ўстановы культуры республікі не выканалі. У гэтай жа пастанове таксама гаварылася пра шырокі ўзел работнікаў культурна-выхавальнага і распаўсюджвання газеты. Нажалі, калі асобныя абласныя ўпраўленні культуры ішчы раз цікавіцца зводкай, ад выпадку да выпадку пішуць у раёны «розыныя» пісьмы, дык раёныя аддзёлы культуры як след аб гэтым не клопоўцяцца. Больш таго, асобныя работнікі аддзёлаў не выпісваюць газет «Савецкая культура» і «Літаратура і мастацтва». Аразумела, што пры такіх абстаўнках яны не ў курсе многіх спраў культурнага жыцця краіны.

Цяпер у нашай республіцы праводзіцца падпіска на газеты і часопісы на другое паўгоддзе 1958 года. Аднак вынікі падпіскі, асабліва на літаратурна-мастацкія выданні, яшчэ далёка не аздавальняючы. Органам сувязі патрабна дзейна дапамога з боку грамадскіх, работнікаў культурна-выхавальнага.

М. ПАЛУНІЧАУ,
Інструктар рэспубліканскага аддзела «Саюздруку».

ЧЫПРЫЯН ПАРУМБЕСКУ

(Да 75-годдзя з дня смерці)

Шостага чэрвеня гэтага года споўнілася 75 год з дня смерці кампазітара Чыпрыяна Парумбеску — перадавога прадстаўніка румынскай музыкі, стойкага барацьбіта за нацыянальнае, глыбока патрыятычнае мастацтва.

Чыпрыян Парумбеску ў 1873 годзе нарадзіўся ў Чарновіцкім ўніверсітэце. З яго прабываннем у Чарновіцах звязвацца і мастацкая дзейнасць студэнцкага таварыства «Араброса». Парумбеску, які быў старэйшым членам таварыства, яго арганізатарам і натхніцелем, дырэктарам студэнцкага хору, напісаў тут некаторыя са сваіх лепшых твораў: «Алтар манастыра Путна», «Вясна», «Зіма», «Румынскі табар», «Гэй, румыны», «Румынская радзіма».

У студэнцкім таварыстве «Ромыніа Жуна» ён арганізаваў аркестр, хор і ансамбль камернай музыкі, з якімі рэгулярна даваў канцэрты. Кампазітар рэдагаваў гумарыстычны часопіс «Піншурэа» і напісаў пэлы рад студэнцкіх песень, большую частку якіх апублікаваў у «Калекцыі сацыяльных песень для румынскіх студэнтаў». Напісаў некалькі салонных твораў, пэлку-маршуку «Дунайская фея», вальс «Камелія» і інш., частку якіх з пэскаем выканаў славуны аркестр Эдуарда Штрауса. Чыпрыян Парумбеску стварыў відомы гімн таварыства «Ромыніа Жуна», які стаў пазней рэвалюцыйнай песняй («На нашым сцягу»).

6 чэрвеня 1883 года Чыпрыян Парумбеску памёр у сядзе Ступка і быў пахаваны пад гукі аркестра яго любімых народных музыкантаў.

Таленавіты кампазітар — актыўны барацьбіт за румынскую музыку, пэста звязваю з народнай песняй, са спалыванымі і імкненямі мас. Шчыра, палымым патрыятызм, якім былі прасякнуты яго кампазіцыі ў эпоху, калі славянства прагла падобных твораў, забяспечылі яму шырокую папулярнасць.

Чыпрыян Парумбеску пакінуў пасля сябе больш 200 твораў усёх жанраў. Ён быў кампазітарам, паэтам, дырэктарам, віртуозным скрыпачом, піяністам і педагогам.

Уся творчасць музыканта прасякнута высокім патрыятызмам. Пра гэта сведчаць нават назвы некаторых яго твораў, як «Алтар манастыра Путна», «Гімн аб'яднання», «Душа румына», «Ола румынскі салатам», «Пісня трохкаляроваму сцягу», «Румынская радзіма».

Народная песня была для кампазітара неўздрэнай і самай належаўнай крыніцай творчасці. Ён звяртаўся да фальклору, калі пісаў не толькі харавыя, фартэп'яныя творы, але і больш буйныя формы лірыка-драматычных твораў (музычная камедыя «Кандыдат Літэ» або апэрта «Новы месца»). У творчасці Парумбеску відае месца займала салонная інструментальная музыка.

Побач з свежымі харавымі творамі сабым буйным укладам у румынскую культуру застаецца апэрта «Новы месца», якая з'яўляецца сімвалам настаялага імкнення да стварэння румынскай музычнай школы. Амаратарскія лірычныя тэатры мінугла стагоддзя ніколі не меў тагоко пэсеху, як у выніку пастаноўкі апэраты «Новы месца».

Чыпрыян Парумбеску жыў у душы румынскага народа, таму што яго творчасць нараджаецца з радаснай, пакут і спадзяванняў тых, для каго ён пісаў і за каго змагаўся ўсё сваё кароткае і пакутлівае жыццё.

Напісаў ён аб тым, што Ганіачка і Валодзька пайшлі ў школу, бо палішчы за вучубо не траба. У вольніцах таксама лехчы бясплатна.

Відома, сябрам будзе цяжка паверыць, што ён праз якіх-небудзь два месцы пасля прыезду прымаў удзел у выбарах. А як яму хацелася тады, каб убачылі сябры, калі ён стаў у выбарчым бюлетэнемам каля урны. Ён, Альберто Лаліні, прымае ўдзел у кіраўніцтве Савецкай дзяржавы!

А як вясела тут прайшоў для яго Першамай! Сапраўднае свята вясны і міру!

Лучшы на работу, Альберто адправіў пісьмо. У цаху яго адраза — сустраў Уладзімір Грышчанка.

— Ну, дык вучы, браце, месцаў іх у твобых засталася пабыць. А пасля самастойна працаваць будзе. Ды чабе хоць сёння аднаго за станок стаў.

Альберто пасля гэтай навіны пашкадаваў, што ўжо адслаў пісьмо. Траба было напісаць і аб гэтым. Але ён яшчэ напіша.

І. СПАКОУ.
г. Шклоў.

Гледачы прапануюць...

Як працаваў Магілёўскі тэатр у мінулым сезоне? Гэтую пытанню была прысвечана канферэнцыя гледачоў Магілёўскага тэатра.

З дакладам аб выніках мінулага сезона і аб будучых планах выступіў галоўным рэжысёрам В. Шуцаў. Ён прааналізаваў некаторыя спектаклі, адначасу творчыя дасягненні актэраў М. Радзісанава, П. Фядзельнава, В. Кабынкіна, С. Каленскага, М. Барозкіна, Ю. Гальперына і іншых. В. Шуцаў пазнаёміў прысутных з пэсамі, над якімі тэатр будзе працаваць у бліжэйшы час.

У дакладзе прагучаў напрок у адрас беларускіх драматургаў. Да 40-й гадавіны Вялікага Гастрыцкага яны значна актывізавалі сваю дзейнасць і далі прэсэ добрых у дэйна-мастацкіх адносінах п'ес. Але цяпер напрыклад свята беларускага народа тэатр не мае ў сваім партфэлі ніводнай новай п'есы беларускіх драматургаў.

Удзельнікі канферэнцыі гарача абмеркавалі вынікі і планы работы тэатра. Яны адзначылі, як удачу калектыву, спектаклі «Галоўная стаўка», «Чаму ўсімхіліся зоркі», «Далёкая дарога», «Выбух».

Тэатр можа і павінен аказаць вялікую творчую дапамогу навучанцам нашага вучылішча, будучым культурна-выхавальнікам, — сказала выкладчыца культурна-выхавальнага тав. Маза.—Мы рыхтуем людзей, якія паедуць у вёску і самі будучы стваряць драматычныя гурткі, ставіць спектаклі.

У Магілёве няма тэатра юнага гледача. І наш тэатр павінен ставіць больш маладзёжныя спектаклі, — ад імя моладзі прад'явіла патрабаванне работнік абкома камсамолу тав. Нядальская, — для гэтага тэатр мае здольную актэрскую моладзь. Траба падумаць і пра спектаклі для дзяцей.

Дырэктар вечаўняга ўніверсітэта марксізма-ленінізма тав. Каратной адзначыў, што пастаноўка спектакля «Выбух» з'яўляецца добрым пачаткам у пераходзе працы тэатра на беларускую мову.

Майстар механічнага цаха завода пад'ёмна-транспартнага абсталявання тав. Хачыно прапануў тэатр за недастатковую дапамогу драматычным калектывам падтрымліваць. Калектыву заводу зараз рыхтуе спектакль «Разлом» Б. Лаўраньва. Абдцалі абмярковаць макеты спектакля на мастацкім саветце тэатра, але гэтага так і не адбылося.

Тэатр аказвае дапамогу драматычнай студыі, якая створана ў Магілёве. І студыічкі — удзельнікі драмкалектываў за гэта вельмі ўдзячны, — сказала метадыст абласнога Дома народнай творчасці тав. Крывант.—Добра было б, каб тэатр падрыхтаваў веча аднаактвых п'ес з удзелам не толькі актэраў прафесіяналаў, але і лепшых сіл драматычнай студыі.

Работніцы швейнай фабрыкі Воінава, завода шугучага валакна Мяркулава выказалі пажаданне, каб на сцэне тэатра з'явіўшы ўвасабленне класічнай п'есы беларускай драматургіі, каб больш ставілася спектакляў пра жыццё рабочага класа і кадраснага сільства.

Наш кар.

У Мінску праходзіць гастролі Гомельскага абласнога драматычнага тэатра. На здымку: сцена са спектакля А. Маўзона «У бітае вялікай». У ролях: Кацісарова — В. Турчанкоў, Ланге — В. Уменушкін, Сундукова — М. Мядзведзеў. Фота Ул. Крука.

Сям'я знаходзіць шчасце

Яны ўчатырох не адыходзіць ад акна. Толькі адны яны амаль ва ўсім вагоне. Іншыя акно не цікавіць, яны заняты кожны сваёй справай. Што ім да нейкай станцыі Шклоў! Ці мала ў іх будзе таіх прыпыткаў вялікіх і малых, розных гарадоў!

А Надзея з мужам і дзецьмі нельга адарваць ад акна. Яны чакаюць гэтай невялікай станцыі. Чакаюць з неспрыліваццю. І калі цягнік, засопшыся, узабраецца на гару, з акной, як на далоні, відзець Шклоў, на рочы жанчыны набягаюць слёзы. Слёзы радасці. Так бывае заўсёды пры сустрацы з родным і бліжнім, якіх даўно даўно не бачыў...

Нарэшце, вольнае родны Шклоў! Вынесены ўгару купчастыя вершаліны ліп і бяроза, горад купаецца ў ранішнім сонцы, аздаецца, любячыца сваёй прыгажосцю. Над яго сценамі плэскаецца шырокі Дняпро, спакойна копчаць кіруюць светлыя воды... Крыху вадзаль ад Шклова вёска Рыжаківчы. Там гуляла па росных травах дзядзіства Надзі...

Малыя Ганіачка і Валодзька наперады пштанюцца ў мамы пра незямны для іх горад. Іх усё тут цікавіць: і што вядуць у тым высокім доме, і як на-

зьявешца вунь тая вуліца, і якія ў горадзе аўтобусы... Гэта ж дзеці! Ён нават ніякай справы няма да таго, што маця сама не ведае такіх падрабязнасцей аб некалькі добра знаёмых горадах. Некалі знаёмым... Цяпер ён вырас і ла-прыгажэў. Яна ж не бачыла яго пятынаццаці год...

І цяпер яшчэ ў вачах маладзіцы стаяць тое даждзілівае раіне. На досвітку ў вёску ласкочыць «хапун». Імемны і паліці прыкладамі выганялі а хат жанчын, дзядзят, падлеткаў і сілком саджалі іх у пэсныя кузавы машын. Трапіла туды і шаснацігодкавая Надзедка. І вольнае з тае пары мінула пятнаццаці год. Пятнаццаці год, а аздаюцца яны цэлай вясніцею.

Надзея адарвалася ад успамінаў і зірнула на Альберто. Той шырока расплынутымі вачыма глядзеў на невідомую яму горад. «Што ў яго на сэрцы?» — імкнулася агадаць Надзея. Удзяліла сябе на яго месцы. Сапраўды, цяжка пераносіць ростань з радзімай, з тым кутком, які для яе адзіны, непаўторны на ўсёй планеце, на ўсім свеце. Так, нялёгка пакідаць тую зямлю, якая пэва ўгадвала, ускраміла. А ён

Гэтая маліна сёлета павіна пападаносці. Ёй ужо два-наццаці год. Як толькі яшчэ

прыехалі з Германіі, адразу ж пасадзілі зерне. На шчасце. І вольнае дачкалася ўжо і пладоў.

Стары Лаліні сядзіць на лаўцы над малінай, падпёршы галаву абедвама рукамі. Хоць лісце дрэва і дрэбінае, але ад пачунога сонца засланяе. Асабліва прыемна, калі яшчэ падземя ветрык. Ветрык варушыць гучнымі вецямі і та-му шапка дрэва становіцца то срабрыста шэрай, то цём